Спритність (Човниковий біг 4 х 9 м, с)	ЕГ	18	9,23 ± 0,14	8,41 ± 0,17	< 0,001
	КГ	20	9,38 ± 0,11	9,14± 0,19	> 0,05
Гнучкість (Згинання тулуба з положення сидячи, см)	ЕГ	18	4,85 ± 0,76	8,56 ± 0,72	< 0,001
	КГ	20	5,15 ± 0,69	6,73 ± 0,54	> 0,05

Аналіз отриманих результатів дозволив встановити, що застосування експериментальної програми за невеликий термін дозволило досягнути помітних зрушень у фізичній підготовленості студентів експериментальної групи: у розвитку швидкісних можливостей на 8,8 %, у розвитку швидкісно-силових якостей – на 9,8%, у м'язовій силі – на 10,3%, у гнучкості – 11,2 %. Техніку спринтерського бігу засвоїли 87,3% студентів експериментальної групи, про що свідчать успіхи під час здачі контрольних нормативів зі спринтерського бігу, стрибків та бар'єрного бігу, а також участь і перемоги на загально університетських змаганнях з легкої атлетики.

ВИСНОВКИ. Результати дослідження свідчать про те, що вирішення проблеми застосування спринтерського бігу в рамках здоров'язбережувальної технології навчання можливе лише при комплексному підході до вибору раціональних режимів застосування легкоатлетичних вправ на заняттях легкою атлетикою студентів факультету фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів.

ПОДАЛЬШІ ДОСЛІДЖЕННЯ можуть бути спрямовані на вплив різних засобів легкої атлетики на комплексний розвиток особистості дітей та молоді у процесі реалізації здоро'вязбережувальної технології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артюшенко О., Стеценко А. Легка атлетика. / О.Ф.Артюшенко, А.Стеценко – Черкаси, 2006. – 424с.
2. Волков В.Л. Основи теорії та методики фізичної підготовки студентської молоді: Навчальний посібник. / Л.В.Волков – К.: «Освіта України», 2008. – 256с.
3. Дубогай О.Д. Основні поняття й терміни здоровязбереження та фізичної реабілітації в системі освіти: навч. посіб. для студ. Вищ. Навч. Закл./О. Д. Дубогай, А.І. Альошина, В.Є. Лавринюк. – Луцьк: Волин. Нац.. ун-т ім.Лесі Українки, 2011. – 296с.
4. Завидівська Н.Н. Основи фізичного виховання у системі здоров'язбереження студентської молоді : [навч. посіб. з фіз. виховання для студ. ВНЗ] / Н. Н. Завидівська, О. В. Ханікянц. – Львів : Укр. технології, 2010. – 216 с.
5. Іващенко Л.Я., Круцевіч Т.Ю. Диференційований підхід у фізичному вихованні студентської молоді // Мат. Всеукр. наук. конф. "Оптимізація процесу фіз. вих. у системі освіти". – Тернопіль, 1997. – С. 138-146.

УДК 796.058

Базілевський А.Г.
Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького

КОП'ЮТЕРНА ПРОГРАМА «BASKETTEST», ЯК ЗАСІБ КОНТРОЛЮ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ТАКТИЧНОГО МИСЛЕННЯ БАСКЕТБОЛІСТІВ

Вивчалася проблема діагностики та процесу підвищення рівня ігрового мислення гравців, зокрема тактичного мислення баскетболістів. Встановлено, що у даному напрямку уже розроблені методики для контролю рівня розвитку ігрового і тактичного мислення гандболістів і футболістів. Тому на основі алгоритму цих методик нами розроблено та дещо модернізовано методика контролю тактичного мислення баскетболістів.

***Ключові слова**: автоматизована методика, психофізіологічні здібності, тактичне мислення, баскетбол.*

***Базилевский А.Г. Компьютерная программа «BASKETTEST», как способ контроля и усовершенствования тактического мышления баскетболистов**. Изучалась проблема диагностики и процесса повышения уровня игрового мышления игроков, в частности тактического мышления баскетболистов. Установлено, что по данному направлению уже разработаны методики для контроля уровня развития игрового и тактического мышления гандболистов и футболистов. Поэтому, на основе алгоритма этих методик, мы решили разработать и несколько модернизировать методику для контроля тактического мышления баскетболистов.*

***Ключевые слова**: автоматизированная методика, психофизиологические способности, тактическое мышление, баскетбол.*

Bazylevsky A. G. Computer program "BASKETTEST", as method of control and improvement of the tactical thinking of basketball-players. The diagnostics process and the improvement of the players' game thinking including baskletball players' tactical thinking were considered in the article. The control methods of tactical thinking level of handball and football players were established to be developed from this direction. Some control methods of basketball players' tactical thinking were developed and modernized according to the algorithm based on these techniques.

Key words: automated methods, physiological abilities, tactical thinking basketball.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Результат аналізу науково методичної літератури дає можливість стверджувати, що у сучасному баскетболі одним із основних напрямків підготовки спортсменів є тактична підготовка [5].

Серед відомих сучасних програм виділяються автоматизовані методики для діагностики рівня розвитку ігрового і тактичного мислення гандболістів «BALLTEST» і футболістів «FootBallTest», які розроблені і запатентовані науковою групою ЧНУ ім. Б. Хмельницького [4]. У той же час, слід відмітити, що для дослідження відповідних когнітивних характеристик баскетболістів, подібних розробок нами не виявлено. Тому, на основі алгоритму вищеназваних методик, ми вирішили розробити, та дещо модернізувати програму для контролю тактичного мислення баскетболістів – «BASKETTEST», яка б використовувалася як для контролю так і для підвищення рівня тактичного мислення гравців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літератури показав, що тактичне мислення гравців протікає дуже швидко, оскільки, за короткий проміжок часу їм необхідно правильно оцінити обстановку і знайти у будь-який момент спортивної боротьби ефективний тактичний хід.

Для баскетболістів, при однакових рівнях морфологічних показників і фізичної підготовленості, найбільш характерними і вирішальними факторами досягнення перемоги у змаганнях стають здібності до швидкого прийому і переробки інформації; інтенсивної, стійкої і розподіленої уваги; антиципуючого реагування, тактичного мислення, імовірнісного прогнозування [6]. Однак, у відповідності до наших досліджень, на розвиток тактичного мислення юних баскетболістів впливає рівень їх операційного, абстрактного, асоціативного та просторового мислення.Названі функції є компонентами тактичного мислення, механізм дії якого включає декілька операцій кори головного мозку: виділення об'єкту (встановлення зв'язків та відношень між предметами та явищами), співставлення виділених об'єктів (визначення подібностей чи відмінностей), абстракції (виділення одних властивостей та відокремлення інших), узагальнення (об'єднання за ознаками), конкретизації (перехід до окремих предметів і явищ), аналізу (розкладання явища чи предмета на частини) і синтезу (з'єднання предметів та явищ із пізнаних елементів) [3]. У процесі теоретичних досліджень були виявлені різноманітні підходи, щодо вивчення розвитку мислення та його контролю у спортивних іграх. Вони охоплюють різні аспекти: такі як швидкість ухвалення рішення гандболістами – у роботах А. Г. Абалян [1], спроби відшукати шляхи зростання ефективності тактичного мислення здійснені Ж. О. Цимбалюк, які доводять залежність процесів мислення спортсменок від їх психофізіологічних функцій та сенсомоторних реакцій [6].

Формування мети. Розробити комп'ютерну програму «BasketTest», як засіб для контролю та удосконалення рівня розвитку тактичного мислення баскетболістів.

Виклад основного матеріалу дослідження. При створенні автоматизованої програми «BASKETTEST» [2], нами були взяті ігрові комбінацій у нападі та захисті. До програми було закладено по 200 ігрових ситуацій у їх заключній фазі, оскільки для ігрових видів спорту характерна направленість мислення на побудову тактичних дій саме завершальної стадії. Представляємо детальний опис методики контролю та індивідуальної тактичної підготовки баскетболістів «BASKETTEST ».Досліджуваний, обравши зручну для себе мову для тестування, вносив до комп'ютера особисті дані: прізвище, ім'я, по батькові, вік, дату тестування та різновид тактичних дій у нападі чи захисті (рис. 1).

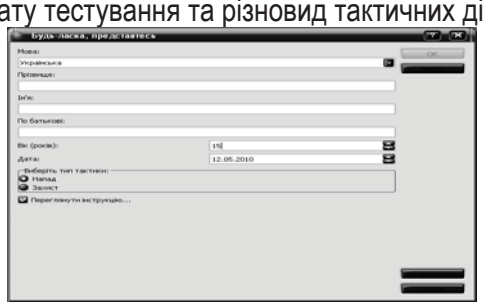

Рис. 1. Вікно програми для внесення особистих даних та вибору різновиду тестування досліджуваним.

Після чого, за його вибором, на моніторі представляється відеоінструкція до обраного блоку.

Блок – тактичне мислення у нападі.

Тестованому баскетболісту, на екран комп'ютера, виводиться питання, а нижче пропонуються варіанти продовження атаки (рис 2). Тривалість для опрацювання варіантів відповідей досліджуваним становила – 3,16 с, що визначено експериментально.

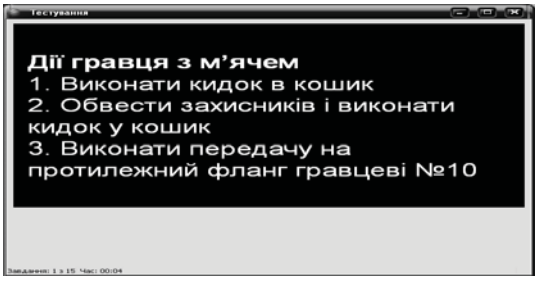

Рис. 2. Вікно програми з питанням та варіантами-відповідями, щодо продовження атаки.

Після чого на моніторі демонструється завершальна стадія атаки, при цьому питання з варіантами відповідей на нього знаходиться під відеороликом. У певний момент ролик зупиняється, а м'яч знаходиться у одного з гравців атакуючої команди. Саме відносно нього і треба обрати варіанти продовження атаки (рис. 3)

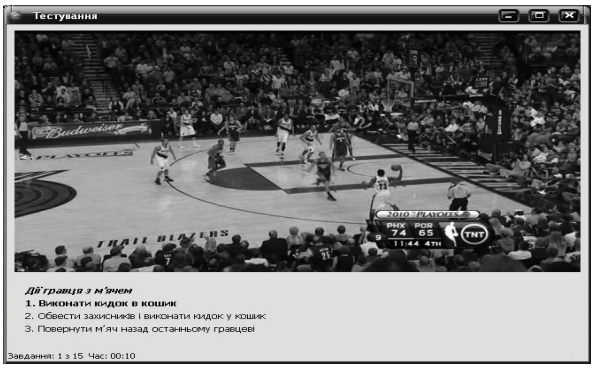

Рис. 3. Вікно програми зупиненого відеоролика у завершальній стадії атаки

Для перегляду відеоролика та вибору варіанта продовження атаки надавалося 4, 17 с, що визначено експериментально.Всього тривалість опрацювання одного завдання становила:

3,16 с +4,17 с =7,33 с

Загальна кількість завдань у блоці становила – 15

Вибір варіанта продовження атаки відбувається наступним чином:

- на клавіатурі необхідно було натиснути номер обраного варіанта продовження тактичних дій (1, 2, 3);

- або здійснити відповідний вибір клавішами зі стрілочками «вгору» «вниз» з послідуючим натискання клавіші «Enter».

Після опрацювання 15-го відеоролика на монітор автоматично виводяться дані тестування баскетболіста (рис. 4).

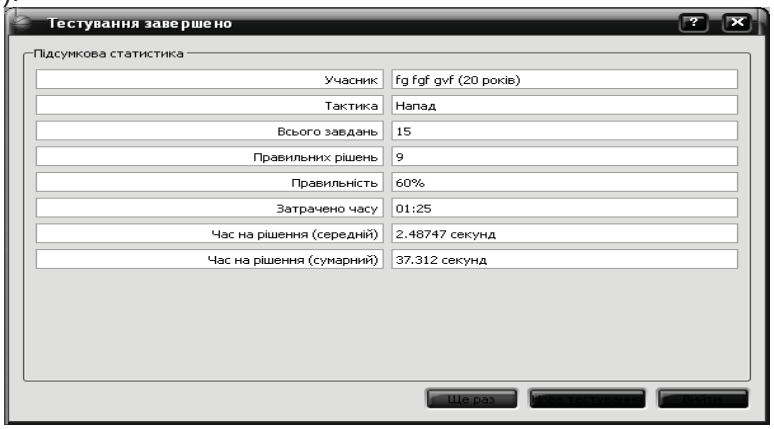

Рис. 4. Вікно програми з даними тестування

Блок – тактичне мислення у захисті.

Відмінність блоку тестування тактичного мислення у захисті від попереднього полягає у тому, що при зупинці відеоролика картинка стає чорно-білою, крім захисника, він залишається кольоровим, відносно нього необхідно здійснити вибір тактичних дій у захисті. У даному випадку захисник відмічений колом (рис. 5).

Рис. 5. Вікно програми зупиненого відеоролика для вибору тактичних дій у захисті

Всі інші моменти, що стосуються тривалості та послідовності, залишаються без змін. Використання подібних комп'ютерних програм відхиляє можливість суб'єктивного оцінювання і дає змогу отримати об'єктивні кількісно-якісні характеристики ігрової діяльності баскетболістів.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Результативність спортсменів у ігрових видах спорту, залежить від рівня розвитку та удосконалення їх психофізіологічних функцій, зокрема мислення, що можливо лише при об'єктивному його контролі.

2. Вивчення проблематики контролю тактичного мислення гравців та розробка нових підходів і методів, щодо контролю та підвищення рівня мислительних процесів у спортсменів є важливим і перспективним напрямком сучасних досліджень, які можуть бути спрямовані на удосконалення навчально-тренувального процесу та підвищення ефективності ігрової діяльності баскетболістів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абалян А. Г. Психолого-педагогические аспекты процесса принятия решения гандболистом : дисс… канд. пед. наук: 13.00.04, 19.00.01. / Абалян Авак Геньевич. – М., 2000. – 196 с.

2. А. с. 43448 Україна. Комп'ютерна програма «BASKETTEST» / І. Д. Глазирін, А. Г. Базілевський, М. М. Поліщук. – № 43448; заявл. 23.02.12; опубл. 23.04.12.

3. Максименко С. Д. Загальна психологія / Сергій Дмитрович Максименко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 272 с.

4. Пат. 43456 Україна, МПК (2009) A 61 B 5/16. Спосіб визначення психофізіологічних характеристик для оцінки рівня спеціальної підготовленості спортсменів у командних спортивних іграх / Глазирін І. Д., Фролова Л. С., Фролов О. О., Бондар В. В., Зганяйко Г. В., Вернигора В. В., Головатий В. М., Супрунович В. О.; заявник і патентовласник Глазирін І. Д., Фролова Л. С., Фролов О. О., Бондар В. В., Зганяйко Г. В., Вернигора В. В., Головатий В. М., Супрунович В. О. – № u200806398; заявл. 14.05.2008; опубл. 25.08.2009, Бюл. № 16.

5. Петушинский Б.Б. Індивідуалізація процесу техніко-тактичної підготовки кваліфікованих баскетболістів [Електронний ресурс] / / Физ. виховання студ. творч. спец. — 2006. - N 6. - С. 64-71.

6. Цимбалюк Ж.О. Вікові особливості розвитку тактчного мислення юних баскетболістів. [Електроний ресурс] / Ж.О. Цимбалюк, Л.І. Демченко, А.В. Козлов, Т.В. Ромасько // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за редакцією проф. Єрмакова С.С. - Харків: ХДАДМ (ХХПІ), 2006. - №9. - 151 с.